

РОЗДІЛ 2 – ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

УДК 796. 5 : 383. 2 – 053. 8

ШКІЛЬНА АНІМАЦІЯ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Сидорук А.В., викладач, Бондар К.А., студент

Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна

anna.sydoruk@yandex.ru

У статті висвітлена актуальність впливу анімаційної діяльності на розвиток та виховання підростаючого покоління, її допомоги в становленні особистості та реалізації в соціумі. Показані основні форми анімаційної діяльності, спрямовані на формування базових цінностей. З'ясовані основні завдання шкільної анімації в процесі соціального виховання учнівської молоді. Розглянуті методи та принципи заохочення школярів з розробки та проведення вільного часу. Визначено змістовність поняття шкільної анімації, а також її засоби, що мають вплив на соціальне виховання школярів. Доведено, що основними закономірностями активного виховання, які покладені в основу анімаційної діяльності, є врахування ритму життя кожної дитини та її індивідуальних можливостей, врахування її бажання та стимулювання нових мотивацій і потреб, допомога в самостійному виборі різних видів анімаційної діяльності, дотримання поваги та рівності в роботі з дітьми, визнання дитини повноцінною особистістю зі своїми бажаннями, потребами, правом власного вибору, фізична, інтелектуальна та емоційна участь дитини в анімаційній діяльності.

Ключові слова: анімаційна діяльність, шкільна анімація, виховання, школярі.

ШКОЛЬНАЯ АНИМАЦИЯ КАК СРЕДСТВО СОЦИАЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ УЧАЩЕЙСЯ МОЛОДЕЖИ

Сидорук А.В., Бондарь Е.А.

Запорожский национальный университет, ул. Жуковского, 66, г. Запорожье, Украина

anna.sydoruk@yandex.ru

В статье освещена актуальность воздействия анимационной деятельности на развитие и воспитание подрастающего поколения, ее помощи в становлении личности и реализации в социуме. Показаны основные формы анимационной деятельности, которые направлены на формирование базовых ценностей. Выявлены основные задачи школьной анимации в процессе социального воспитания учащейся молодежи. Рассмотрены методы и принципы поощрения школьников по разработке и проведению свободного времени. Определены содержательность понятия школьной анимации, а также ее средства, влияющие на социальное воспитание школьников. Доказано, что основными закономерностями активного воспитания, которые положены в основу анимационной деятельности, является учет ритма жизни каждого ребенка и его индивидуальных возможностей, учет его желания и стимулирования новых мотиваций и потребностей, помощь в самостоятельном выборе различных видов анимационной деятельности, соблюдения уважения и равенства в работе с детьми, признание ребенка полноценной личностью со своими желаниями, потребностями, правом собственного выбора, физическое, интеллектуальное и эмоциональное участие ребенка в анимационной деятельности.

Ключевые слова: анимационная деятельность, школьная анимация, воспитание, школьники.

SCHOOL ANIMATION AS MEANS OF THE SOCIAL EDUCATION SCHOOL CHILDREN

Sydoruk A.V., Bondar K.A.

Zaporizhzhya National University, Zhukovsky str., 66, Zaporizhzhya, Ukraine

anna.sydoruk@yandex.ru

The article highlighted the relevance of the impact of animation on the development and education of the younger generation, its assistance in the development and implementation of the individual in society. The following basic forms of animation activities aimed at forming basic values. And analyzed the main task of school animation in social

education students. The methods and principles to encourage students to develop and conduct of free time. Determined content of the concept animation school and its facilities that have an impact on the social education of students. Proved that the basic laws of active education, which form the basis of animation, is the consideration of the rhythm of life of each child and his individual capacity, leaning on her desire and encourage new motivations and needs help with self-selection of different types of animation activities, compliance with respect and equality in working with children, the child's full recognition of their individual desires, needs, rights of their own choice, physical, intellectual and emotional child's participation in the animation business. The analysis of publications on the topic of animation activities of school children.

Engaging interactive forms and methods of animation in the socio-pedagogical support promotes the development of creative abilities of children, their imagination and skills acquisition of innovative solutions to life issues that stimulates improvement of the social activity of the individual. At school, thanks to the animated effects, met a number of purposes: relaxation, health, cultural, educational, and creative needs and interests. Applying the methods and principles of animation, which is a kind of trigger for social activity, can achieve positive results that change for the better social environment. Entertainment activities and promotes the formation of social awareness and encourages students to assimilate the children basic values.

Key words: animation activities, school animation, education, school children.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день анімаційна діяльність в Україні поступово набуває популярності, як одна із ефективних форм організації дозвілля. І саме тут перед українським суспільством постали дві головні проблеми - збереження та зміцнення здоров'я школярів та підвищення їх фізичної підготовленості. Провідний вектор державної політики України останніми роками спрямований на створення сприятливих умов для фізичного, духовного та творчого розвитку українського народу, пошуку та підтримки обдарованих дітей та молоді, самореалізації їх в сучасному суспільстві. Проте саме школа має навчити кожного вихованця самостійно мислити, діяти в нестандартних умовах, вирішувати найрізноманітніші завдання сьогодення (соціальні, навчальні, побутові тощо). Досить складною та суперечливою є проблема, що полягає в організації дозвілля школярів, адже великий обсяг неорганізованого вільного часу і може зумовлювати виникнення соціальних проблем. Саме тому питання про розвиток креативності учнів у процесі їхньої шкільної соціалізації знаходиться в центрі наукової уваги. І буде актуальним дослідити вплив різних видів анімаційної діяльності у вихованні школярів.

Аналіз літературних джерел і публікацій. Анімаційна діяльність є потужним засобом розвитку дитячої творчості і активно запроваджується у соціально-виховній сфері. Однак особливого розвитку вона набула в соціально-педагогічній роботі зі шкільною молоддю.

У вітчизняній науці анімаційна діяльність є новим явищем і розглядається в дослідженнях Л. Волик, Т. Лесіної, Н. Максимовської, С. Пальчевського, С. Пащенко. Різні аспекти виховання творчої активності школярів розглядаються в роботах Ю. Бабанського, Л. Базиленко, А. Колмогорова, В. Лозової, Л. Овсянецької, Т. Шамової. Соціалізацію, соціальне виховання та розвиток соціальної компетентності дітей досліджували М. Гончарова-Горяньська, І. Рогальська, С. Болтівець, І. Кудасєва, Т. Мазепина, Т. Поніманська, Л. Якименко та інші.

Так, за визначенням І. Шульги, соціально-педагогічна анімація «задовольняє і розвиває культурно-освітні та культурно-творчі потреби й інтереси стимулює соціальну активність особистості, її здатність до перетворення навколишньої дійсності та самої себе» [11].

Н. Максимовська, досліджуючи дозвіллевий потенціал анімаційної діяльності, зазначає, що «соціально-педагогічна анімація – процес пробудження, одухотворення та активізації власне людських сутнісних духовних сил особистості, результатом чого є натхнення на продуктивне соціальне життя, соціальну творчість, гармонізацію соціальних відносин» [7].

Отже, анімаційна діяльність цілком пов'язана із творчим та соціальним розвитком особистості і групи людей, тому не можна недооцінювати її вагу в соціальному вихованні школярів.

Однак наразі, особливості анімаційної діяльності, метою якої є розвиток соціальної компетентності, напрями та засоби її реалізації для школярів є недостатньо дослідженими.

Мета статті. Визначити особливості соціального виховання учнівської молоді засобами шкільної анімації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Досліджуючи сферу організації дозвілля для школярів та її впливу, слід дати визначення анімаційній діяльності. Анімація («аніма» - душа, повітря, вітер) означає насагу, натхнення, залучення до руху, до активної діяльності, стимулювання життєвих сил. За визначенням О. Баглій, анімація розглядається як «робота над розробкою спеціальних програм проведення вільного часу. Анімаційні програми включають спортивні й рухливі ігри, змагання, танцювальні вечори, карнавали, ігри, хобі, заняття, що входять у сферу духовних інтересів, різні тематичні заходи» [1, с. 38].

С.І. Байлик та О.М. Кравець виділяють декілька функцій анімаційної діяльності [2]:

- функція адаптації та участі, що має на меті сприяти ефективній соціалізації та пристосуванню людини до численних змін навколишнього світу, усунення або пом'якшення соціальних конфліктів, попередження стресів;
- рекреаційну, пов'язану з відновленням та розвитком фізичних сил людини, організацією дозвілля та цілеспрямованим культурним розвитком особистості;
- виховну (анімація відіграє роль додаткової школи, поглиблюючи відповідні знання та культурні інтереси індивіда);
- коригувальну, що вивільняє дитину від щоденної фізичної та психічної втоми, перекидає психологічні вади, виховні та культурні недоліки;
- критичну та стабілізаційну, яка сприяє пошуку нових взаємовідносин між індивідами та групами, нових стилів життя, що стимулюють становлення демократії та полікультурності суспільства.

Зазвичай, такі функції не можуть існувати окремо одна без одної та обов'язково повинні враховувати вік школярів, соціальний стан, національність та стан здоров'я.

Теорія і практика переконує, що шкільний вік – відповідальний етап у забезпеченні належного підґрунтя формування здорової, гармонійно розвиненої особистості. І саме тут можемо зазначити, що використання анімаційної діяльності є актуальним впливом на виховання здорового способу життя учнів, подолання навчальних труднощів, а також допомагає у організації канікул.

Проаналізуємо більш детально зміст шкільної анімації. Шкільна анімація – це діяльність, створена на застосуванні театралізованих, ігрових, психотерапевтичних засобів у процесі виховання дітей, складає зміст особливого напрямку культурно-дозвілдової педагогіки [9]. Перш за все, допомогу учням надає шкільний педагог-аніматор. Його завдання спрямовані на подолання проблем сучасних дітей у школі, яких хвилюють не тільки навчальні труднощі, але й особисті, а також такі, що стосуються як школи, так і сім'ї.

Реалізація принципів організації дозвілля школярів на практиці за своїми масштабами впливу на особистість виходить далеко за рамки вільного проведення часу, це великомасштабна соціальна акція, мета якої – різнобічний розвиток та становлення особистості. Спосіб життя сучасних школярів досить насичений і тому вимагає великих витрат як психічних, так і фізичних. І саме тому слід організувати дозвілля школярів так, щоб воно сприяло у відновленні втрачених сил. Щоб це відбулося, школярі повинні отримувати задоволення від різноманітних дозвіллевих занять. Підтвержує це С.М. Курганський, який зазначає, що саме «через механізм емоційного сприйняття і переживання молодші школярі максимально активно засвоюють елементи творчої діяльності, які закріплюються в їхній свідомості і поведінці й накладають відбиток на все подальше життя» [5, с. 70]. Ми погоджуємося з ним, адже становлення особистості починається з ранніх літ.

Р.В. Овчарова розподіляє шкільний вік на такі види [10]:

- 1) Молодший шкільний вік (6-10 років);
- 2) Середній шкільний вік (10 - 15 років);
- 3) Старший шкільний вік (15-18 років).

Школярів молодшого віку заохочують переважно на основі ігрової діяльності, що сприяє виявленню та розвитку особистості. Діти молодшого шкільного віку, як правило, розвиваються рівномірно та гармонійно. Головна мета шкільної анімації – створення в дитини матеріальних та духовних цінностей. Реалізація цієї мети повинна мати цікавий, конкретний, яскравий матеріал наочно-образного характеру. Все це повинно задовольнятися в розумній, корисній грі, яка дає задоволення та розвиває у дітей працьовитість, культуру рухів, навички колективних дій і різносторонню активність [1].

Такі форми дозвілля, як ігрові програми, масові свята та інші – сприятлива сфера для школярів. Діти оцінюють себе, орієнтуючись на соціально прийнятні критерії та еталони, оскільки самосвідомість соціальна за своєю суттю і неможлива поза процесом спілкування. Значний вплив мають рухливі ігри на виховання морально-вольових якостей. Свої дії учасники гри підпорядковують її правилам. Правила регулюють поведінку, сприяють вихованню свідомої дисципліни, привчають відповідати за конкретні вчинки, розвивають почуття товарищескості. У колективних іграх у дитини формується поняття про норми громадської поведінки, виробляються організаційні навички, виховується прагнення до перемоги, сильна воля, стійкість, витримка. Спільний інтерес, викликаний грою, об'єднує дітей в дружній колектив [8].

Середній шкільний вік особливий тим, що саме в цей період діти починають відстоювати свою позицію, свій світогляд, проявляти свою самостійність. У цей період у діяльність школярів доречно вводити ігри, що розвивають дитячу імпровізацію, фантазію: вірші, пісні, твори. Використання учнями рухливих ігор різної спрямованості підвищать рівень і темп їх розвитку.

Дещо відрізняються від попередніх вікових груп діти старшого шкільного віку, оскільки саме в ранньому юнацькому віці головним новоутворенням є відкриття власного Я, розвиток рефлексії, усвідомлення власної індивідуальності та її властивостей, поява життєвого плану, настанова на свідому побудову власного життя. Саме для школярів старшого віку доцільним буде використання таких анімаційних програм: аналіз сучасних суспільних подій, історичних фактів, витворів мистецтва та науки; активна участь у виставах з творчої, економічної, організаційної діяльності [4].

За останні роки використання ігрових технологій усе більше завойовує симпатії педагогів, які прагнуть широко і різнобічно вводити гру або її елементи в повсякденне життя учнів. Педагогічна цінність ігор полягає в тому, що набуті школярами вміння, якості та навички повторюються і удосконалюються в нових, швидко змінних умовах. Елементарні вміння та навички, набуті учнями в ігрових умовах, не тільки порівняно легко перебудовуються при подальшому, більш поглибленому вивченні, але навіть полегшують подальше оволодіння відповідними технічними прийомами [8].

Слід вказати, що на сьогодні питання про забезпечення всіх необхідних умов для соціального самовираження підростаючого покоління залишається відкритим. Виходячи з цього ми отримуємо найважливіше завдання шкільної анімації – допомогу школяру у становленні його особистості через самовираження.

Саме в умовах дозвілля формуються спільності, що дають дітям можливість виступати в найрізноманітніших соціальних амплуа. Дозвілля для школярів – це сфера, у якій,

виступаючи в нових ролях, відмінних від сімейних і шкільних, вони особливо чітко розкривають свої природні потреби в свободі та незалежності [6].

Як зазначає О. Ремізова, у процесі запровадження анімаційної діяльності в шкільному середовищі «педагогу необхідно дотримуватись таких принципів, як добровільність, конфіденційність, відповідальність» [9, с. 87].

Соціально-педагогічна анімація задовольняє і розвиває культурно-освітні та культурно-творчі потреби й інтереси стимулює соціальну активність особистості, її здатність до перетворення навколишньої дійсності та самої себе. Досвід педагогів-практиків свідчить про те, що ефективна робота з дітьми та підлітками можлива за наявності забезпечення такої умови: щоб увійти у внутрішній світ дитини, необхідно чітко уявляти особливості соціального контексту її розвитку, «якість життя» та його реалії [11].

Отже, шкільна анімація допомагає в самовираженні особистості за допомогою різних методів: театралізованих, ігрових, психологічних. І виходячи з цього, можемо виділити основні закономірності шкільної анімаційної діяльності:

- допомога школяру в самостійному виборі виду анімаційної діяльності;
- врахування індивідуальних можливостей кожного школяра і визнання його особистістю із власними бажаннями та потребами;
- стимулювання школярів до інтелектуальної участі в анімаційній діяльності;
- дотримання поваги та рівності в роботі з дітьми;
- інтелектуальна та емоційна, фізична участь дитини в анімаційній діяльності.

Також не слід забувати ще й такі специфічні принципи, як:

- розподіл часу (можливість раціонально розподіляти свій час, а також тривалість, темп, інтенсивність при організації освітнього процесу);
- добровільність (будь-яка мінімальна участь особистості сприймається толерантно, адже респонденти мають різні потреби, мотиви тощо);
- невимушеність (поводження учасників «як удома»; відсутність будь-якого тиску щодо результативності, уникнення конкуренції);
- відкритість (можливість прийняття власних рішень та проявів ініціативи учасниками навчально-виховного процесу);
- принцип опори на власні потенційні можливості людини (підкреслює активну роль партнера в розв'язанні своїх проблем) [3].

Л. Волик розуміє анімацію як «складову частину теорії соціальної педагогіки і дозвіллевої педагогіки, однак залишаючись при цьому цілком самостійною сферою знання» [3, с. 123]. І ми не можемо не погодитись, адже анімаційна діяльність в організації шкільного дозвілля має свою структурованість і відрізняється від інших видів тим, що допомагає в моделюванні людських відносин.

Враховуючи психологічні особливості школярів слід зауважити, що при організації анімаційних програм аніматор у першу чергу повинен знайти окремий підхід до кожної дитини, використовуючи різноманітні методи заохочення та нагород за самовираження дітей у процесі анімаційної програми. Складність шкільної анімації полягає в тому, що працювати доводиться з дітьми різних вікових груп, а інколи і одночасно, тому вікові особливості, у першу чергу, повинні бути враховані при створенні шкільної анімаційної програми. При виявленні вікових особливостей враховуються анатомічні показники, особливості протікання фізіологічних процесів, якісні зміни росту, розвиток психіки емоційно-вольової та практично-дієвих сфер, ступінь духовної зрілості.

Отже, звернення до форм і методів анімації, більш того їх застосування, надає досить вагомих результатів у вирішенні питань формування, розвитку, вдосконалення особистості. А оскільки цей процес розпочинається з молодшого шкільного віку, то його й забезпечує шкільна анімація.

Висновки. Отже, анімаційна діяльність – це один із основних компонентів соціально-педагогічної діяльності, при застосуванні методів якої можна досягти ефективних результатів, за допомогою впровадження неординарності та інноваційності. Залучення інтерактивних форм і методів анімації в процесі соціально-педагогічного супроводу сприяє розвитку творчих здібностей дітей, їхньої уяви та набуття вмінь знаходження нестандартних рішень у життєвих питаннях, що стимулює підвищення рівня соціальної активності особистості. У школярів, завдяки анімаційному впливу, задовольняється низка потреб: релаксаційні, оздоровчі, культурні, освітні, творчі потреби та інтереси. Застосовуючи методи та принципи анімаційної діяльності, що є своєрідним поштовхом до соціальної активності, можна досягти позитивних результатів, які змінюють на краще соціальне середовище. Анімаційна діяльність сприяє розвитку та формуванню соціальної обізнаності школярів та стимулює дітей до засвоєння основних життєвих цінностей.

Перспективи подальших досліджень полягають у пошуках методичних особливостей використання анімаційної діяльності в процесі виховання школярів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баглий О. Вплив анімаційних програм на психоемоційний стан дітей шкільного віку / О. Баглий, О. Андреева // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2013. – № 3. – С. 32 – 33.
2. Байлик С.І. Організація анімаційних послуг в туризмі / С.І. Байлик, О.М. Кравець. – Харків : ХНАМГ, 2008. – 197с.
3. Волик Л. Анімація як нове явище вітчизняної педагогічної науки / Л.Волик // Шлях освіти. – 2009. – № 1. – С. 6 – 9.
4. Ежкова Н.Р. Развитие эмоций в совместной с педагогом деятельности / Н.Р. Ежкова // Дошкольное воспитание. – 2003. – №1. – С. 20 – 27.
5. Курганский С.М. Организация досуга младших школьников / С.М. Курганский. – М. : 2008. – С. 118.
6. Лесіна Т.М. Професійна підготовка майбутніх соціальних педагогів-аніматорів: деякі підходи щодо вдосконалення / Т. М. Лесіна // Вісн. Черкас. ун-ту. Сер. Пед. науки. – 2010. – Вип. 189, ч. 2. – С. 137 – 143.
7. Максимовська Н. Анімація в сфері дозвілля як напрям соціально-педагогічної діяльності / Н. Максимовська // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2011. – №1. – С. 22 – 25.
8. Матвеев Л.П. Теория и методика физической культуры / Л.П. Матвеев. – М. : Физкультура и спорт, 2001. – 543 с.
9. Матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД». – Переяслав-Хмельницький, 2013. – 272 с.
10. Овчарова Р.В. Справочная книга социального педагога / Р.В. Овчарова. – М. : ТЦ «Сфера», 2001. – 480 с.
11. Шульга И.И. Педагогическая анимация в практике социального воспитания за рубежом / И.И. Шульга // Школьные технологии. – 2008. – №3. – С. 134 – 136.

REFERENCES

1. Bagliy O. Vpliv animatsiynih program na psihoemotsiyny stan ditey shkilnogo viku / O. Bagliy, O. Andreeva // *Teoriya technique fizichnogo vihovannya i sport*. - 2013. - № 3. - P. 32 - 33.
2. Baylik S.I. Organizatsiya animatsiynih poslug v turizmi / S.I. Baylik, O.M. Kravec. - Kharkiv: HNAMEG, 2008. – 197 p.
3. Volik L. Animatsiya yak basisne yavische vitchiznyanoi pedagogichnoyi nauki / L.Volik // *Shlyah osviti*. - 2009. - № 1. - P. 6 - 9.
4. Ezhkova N.R. The development of emotion in joint activities with the teacher / N.R. Ezhkova // *Pre-school education*. - 2003. - №1. - P. 20 - 27.
5. Kurgansky S.M. Organizaciya dosyga mladshih shkolnikov / S.M. Kurgansky. - M. : 2008. - P. 118.
6. Lesina T.M. Profesiyna pidgotovka maybutnih sotsialnih pedagogiv-animatoriv: deyaki pidhodi schodo vdoskonalennya / T.M. Lesina // *Visn. Cherkas. the University. Ser. Ped. science*. - 2010. - Vip. 189, ch. 2 - P. 137 - 143.
7. Maksymovs'ka N. Animacija v sferi dozvillja jak naprjam social'no-pedagogichnoi' dijal'nosti / N. Maksymovs'ka // *Social'na pedagogika: teorija ta praktyka*. – 2011. – №1. - P. 22 - 25.
8. Matveev L.P. Theory and Methodology of Physical Education / L.P. Matveev. - M.: Physical Culture and Sports, 2001. - 543 p.
9. Materialy XVIII Mizhnarodnoi' naukovo-praktychnoi' internet-konferencii' «Problemy ta perspektyvy rozvytku nauky na pochatku tret'ogo tysjacholittja u kraih SND». – Perejaslav-Hmel'nyckyj, 2013. - 272 p.
10. Ovtcharova R.V. Handbook of social educator / R.V. Ovcharov. - M. : TC "Sphere", 2001. - 480 p.
11. Shul'ga I.I. Educational animation practice of social education abroad / I.I. Shul'ga // *School technology*. - 2008. - №3. - P. 134 - 136.

УДК [378.147+37.013.78]:008

ПРАКСЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ

Соловйов В.А., директор

*Миколаївський коледж культури і мистецтв,
вул. Фалєєвська, 5, м. Миколаїв, Україна*

victorsoloviov@gmail.com

У статті висвітлюються засоби якісного забезпечення ефективної підготовки висококласних фахівців, науково-практичні підходи до професійного засвоєння мистецьких дисциплін з метою формування музичної культури студентів. Характерними особливостями професійної підготовки музичних фахівців стало вдосконалення системи навчально-виховної роботи, впровадження нових технологій у навчальний процес. У наукових дослідженнях представлено ефективні науково-практичні підходи до професійного засвоєння мистецьких дисциплін з метою формування музичної культури студентів.

Ключові слова: культура, музична культура, студент, праксеологія, ефективна підготовка, професійні знання, освіта.